

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(Lövész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.“ Scrisorile nefrancate nu se publica. Articlii traduși și nepublicati se voru arde și numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu și economicu.

Appare Joi-a și Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre șiesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romani'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, și 30 cr. taes'a timbrale pentru fișce-care publicatiune separeta. In locul deschis 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 5/17. Jan. 1874.

Secet'a politica ar fi completa, dacă rulu nemțescu de Coloni'a („Köln. „) n'ar fi adussu pucina ploia poli-besericesca, publicandu testulu, Bul-pontefice „Apostolicae sedis „Pia care Piu IX. schimba stitutiunea alegerii Patriarcului Ro-vechie. — Diariulu clericale „Ger-ni'a“ republicandu Bull'a, in com-tariulu ce face a supr'a testului, lu-klara de apocrifu, de oper'a unui is-fu falsificatoriu, cu tote că nu nega-istenti'a unui nou regulamentu, ce-ntificele, in spiritulu Bullei pretinse, fi facutu, pentru alegerea viitoria, ariele nemțesci, mai alessu inse celle-ssiane, au inceputu a sforai in cou-Ponteficelui, care decandu au redi-manusi'a aruncata de Bismarcu prin urmare au indicatu resbellu nou-Tiaratu nemțescu, este mare spinu-ochii Prussomanilor. — Lupt'a intre-olicismulu Papale și intre protestan-mulu Prusso Bismarkianu s'a ince-umu numai decatu dupa infintiarea-erului Prussoemțescu, — de atunci-ontinua mereu, rigurosele mesure in-otr'a episcopiloru catolici in Prussia-nt cunoscutu cetitoriloru nostri, pre-și resistenti'a ce episcopatulul ca-ou puzo guvernului prussianu la-pulsulu primitu firesce d'in Vati-uu. Indesiertu press'a Bismarkiana-„ Jesuitismu!“ — si că Pon-tele se afla in ghiarele Iesuiti-„, eterni inimizii ai libertatii, etc. că-ppre a combatte scopurile Bismarkia-adeca Cesarismulu papale seu Pa-ulu Cesarianu, nu eră de lipsa ca Ie-ții se imboldesca pre Ponteficele; lup-in contr'a cesarismulu protestanticu- indicata prin instinctulu de conser-ve allu catolicismulu. Pentru a pri-e planurile lui Bismarcu: de a redi-protestantismulu cu suruparea cato-ismulu, care se crede a fi infensu-ității Germaniei, la acest'a nu se ce-chiaru agerimea mintii parintelui-„, generalulu Iesuitiloru și a tota-„ sa calugaresca, — atât'a minte au-clericii de prin seminarie. — Pre-đu starea sanetătii lui Piu IX. acu-su-anni insuffiă temeri, si momentulu-remu se acceptă in tote d'illele, atunci- se latisse fail'm'a despre unu non-ulamentu de alegere, ce Ponteficele- Bull'a „Praesente cadavere.“-i facutu spre assecurarea libertatii-ctiune a Cardinaliloru, cu inlaturarea-ri ce ingerintia d'in partea poteriloru,-ume a celloru ce pre basea vechiului-și abnuu pretiadea ere cari drepturi-„ influintia și eventualminte a usă chiaru-„ veto!“ — Atunci inca totu orga-e Bismarkiane suffiă in bucinulu-„ in mare, afflandu-si allarmulu loru-„ metulu in press'a ostrunguresca:-esomana, platita seu servila prin-„ radatori'a stare de dependintia a-„ runguriei facia de Prussi'a. Asta-di-„ totu aceea-si scena se repetiesce.-„ dacă doctrin'a genialelui Cavour-„ serica libera in statu li-„-„ adoptata si proclamata de gu-„-„ ale statelor Europe, acceptata-„ a Bismarcu, nu este mintiuna pre-„ le salle, = pentru ce atât'a sfara'n-„ ? pentru ce in versiunat'a campania-„-„ ciatico-politica și diplomatica in-„-„ a noiei constitutiuni de alegere-„-„ ediuta prin bull'a ponteficia, dacă

in adeveru existe? Pentru ce? — Pen-tru că D. Bismarcu in numele stapa-nului sèu Tiarulu nemțescu, care pre-tinde a fi successorulu imperatorulu „ss. imperii romani“ alias nemțescu, la care atâtu de bine se potrivește spinos'a apo-straface a lui Voltaire „en quoi saint, en quoi romain?“ — vre sè revindice dreptulu de amestec, pote chiaru si de confirmare a Ponteficelorr, ce impe-ratii germani au usurpatu pana in secl. XII. Dar acelle timpuri au trecutu și nu voru mai reveni, era pentru că ace-s't'a ar fi abnormitate monstruosa, pre-cum este dreptulu de confirmare ce lu essercitã sultanulu Turcescu facia cu patriarculu Romei noue, ad: d'in Con-stantinopole. Chiaru candu principiulu „beserica libera in statu liberu“ poter-nicii Europei nu ar affiã cu calle a-lu applicã si la alegerea Ponteficelui, ace-s'tu-a totu-si, pre basea dreptulu sèu isto-ricu, facandu unu nou regulamentu de alegere, nu face decatu a usă de dreptulu sèu traditiunale, ca capu allu beserice, nu face alta ndecatu suppli-nesce oper'a inceputa de Pap'a Nicolau II. la 1059. și continuata de Patriar-culu : Alessandru, completata successivu de : Grigoriu X. Juliu II. Piu IV. Gri-goriu XV. Urbanu VIII. și Cleminte XII. Prin urmare scototulu diaristiloru Bis-markiani va remanè una larma surdã, fara altu effectu decatu inversiunarea si mai mare a catoliciloru in contr'a Cesa-rismulu prussianu, că-ce nu este de crediutu, că poterile cotolice, cari ca-atari, ar poté redicã mai multe preteste de ingerintia, — s'ar lassã ori d'in com-placere ori d'in servilismu, a se amagi sè comitta gressiel'a d'a sprigini planu-rile protestantelui Bismarcu si alle Prus-siei. — Ostrunguri'a ce e dreptu, face asta-di pre satellitulu Prussiei dar, iso-lata si in contr'a vointiei Franciei, ea se va feri bine de ori ce passu solidariu cu protestant'a Prussia, chiaru si d'in temere de a nu escitã resensulu marei majoritãti a cetatieniloru sèi catolici, — lassandu pre D. Bismarcu a-si refu-iusu si socotelele cu episcopii ca cellu d'in Ermeland'a ori si cu Ponteficele, in a caroru persona protestantismulu com-bate catolicismulu. Noi vomu privi la lupt'a cea de mare insemnate dar re-sultatele ei ale vedè este pastratu gene-ratiuniloru viitoare.

Mai avemu asta data de inregistratu d'in Franci'a că cabinetulu lui Broglie este scapatu de demisiune. Conserva-torii se suffulcaru in fine, arrunadu in or'a d'in urma greutatea loru nume-rica in cumpena pentru ministeriu, care primindu votulu de incredere, totu nu se pote considerã destullu de consoli-datu, că-ci este sustientu numai ca unu reu necessariu si va fi parasitu in voi'a sortii pre data ce conservatorii voru vedè că prin caderea lui nu se periclitu unitatea partitei.

Alarmatori'a scire electrica d'in Con-stantinopole despre inimicele predispu-setiuni alle Turciei facia cu Romani'a, de nu va fi vre una mistificatiune dia-ristica, este semnu invedejatu de in-trice diplomatice spre a se escã difficul-tãti și collisiuni in Orientu; guvernulu Romaniei sè fia cu tota priveghiarea a nu cadè in curs'a inimiciloru sèi. Pru-dentia si energia barbatesca sunt even-tuale principale pentru a inlaturã even-tuali conflicte, ori vre o noua umilire ce pare că se intenedia.

Invitare de prenumeratiune la opulu:

„Margaritare“

sèu:

Sentintie poetice, — filosofico-morale-estetic.

Subscrissulu cotindu cu multa placere, ba in unele parti studiandu cu tota atten-tiunea, de unu patraru de seculu incoce opurile Autoriloru classici mai renumiti, din acelle mi-am facutu o collectiune fecunda de estrasse si citatiuni ingeniose, destinate de a adduce consolatiune spirituala in orele triste era in celle voiose profumulu dulcetiei mo-rale, si la tota intemplantia cellu mai placutu nutrementu spirituale.

Sciindu inse, că precum tesaurulu câtu de scumpu, ingropatu in pamentu nu folosce nimica; asiè nici tesaurulu scintieloru, ide-ile sublime, incuiate in pulpitu: acellea le am prelucratu in limb'a romana in versuri cadentiale, dupa cum se va vedè din celle ce urmedia de proba; pentru că mi-asu tienè de unu peccatu neortatu, ca asta acu-sitiune literaria precatu de ostentiosa pre atãt'a si de folositoria, sè remana preda pe-ritiunei, — si cu atãt'a mai tare dorescu, ca ea sè devina proprietatea natiune, eredi-tatea posteritãti, si normativulu filosoficu-morale-esteticu allu celloru de facia si allu celloru urmatoru, — si asiè prelucrate am de cugetu a le edã in publicu sub titulu de mai susu in 2. tomuri, din cari tomulu I. este gat'a de a se pune sub tipariu.

Opulu, care nu e traducere simpla, ci adeverata prelucrare a moterialului scumpu, a ideiloru sublime accomodate dupa indi-gintiele nostre romane, — si ca atare unu isvoru nesecat de sciintie si moralitate; — si in care voru fi plantate celle mai sanetose adeveruri filosofice, celle mai salutarie regule morale stropite cu delicioasa aroma a estetice, sperediu că va respunde deplinu titlului seu, siva implini o lacuna in literatur'a romana care asta-di mai multa decatu ori candu de doue decennie incoce stagnedia,

Dar' ellu totu odata va respunde si maretiei salle missiuni: de a fi totoruru (literatorulu nostri) tote; — că-ci câte din uniculu distichonu a lui (fiecare distichonu formedia unu intregu nedespartitu) preutulu bunu si-va poté compune predic'a meduosa retorulu oratiunea miscatoria, invetiariulu prelectiunea sanetosa, carturariulu conver-satiunea placuta, parintele de familia petre-cerea folositoria cu ai sei, — pruncii sco-lari essercitatiuni practice, — si singuraticii meditatiuni adance salutarie.

Pentru ca O. P. sè se convinga despre adeverulu acestoru-a, voi insemnã aci câte-va distichone din cari se va vedè că numai ideea fundamentala e inprumutata, era pre-lucrarea in sine appare ca-si originala.

Deci premèrga mai antãiu testulu la-tinu, apoi urmedie prelucrarea romana:

„Lis est cumforma magna pudicitiae. Ovid.“
Castitatea cu fromseti'a tienu o lupta nver-siunata,

Fericitu e nvingatoriulu fia june, fia feta.

„Cui deus aspirat divi famulantur... Mart.“
Provedinti'a cui e mama, cui e sora si amica,
Intentiunea-si dobandesca fie mare fie mica.

„Hic veniunt segetes, illic Salicibus uvae.
Virg.“

Nu'n totu loculu totu acellu-a-si daru natur'a impartiesce;
Grâu la siessu pre valle érba, ér' pe dealuri viti'a cresce.

„Et contra gravis est culpa tacenda loqui.
Ovid.“

Mare vina face, care tace ce-ar' fi d vorbitu;
Dar' mai mare, care spune ce ar fi fostu de tainitu.

„... hic murus abaeus esto Hor.“
Caus'a e santa, salutare, demna e de par-tenitu.
In pledare pentru ast'a fi cá stanc'a de granitu.

„Diffugere nives, redeunt iam gramina campis. Hor.“
Trece érn'a si natur'a amortit'a a re'nviatu;
Candu romanulu se descepta este leu in-fricosiatu.

„Parcere personis, dicere de vitiis. Mart.“
Dacă vrei ce-va 'ndreptare, dà in vin'a blastemata,
Dar' person'a slabanoga lass-o neatacata.

„Ense cadunt multi, perimit sed crapula plures. Ovid.“
Multi de sabia morira, si de glontiu in batalie;
Dar' necontentinti'a surpa totu ce-i bunu din familie.

„Dum referam pueris tempora prisca senex Tibul.“
Asceptati voi Parce! pana stranepotiloru voi spune,
Câte-am petrecutu in lume, câte rele, câte bune.

„Laudamus veteres, sed nostris utimur annis. Ovid.“
Laudamu cu usiurinti'a tempuri vechi, in-caruntite;
Dar' presentulu ne intinde campu de fapte, de merite.

„Flebilis ut noster status est ita flebile carmen. Ovid.“
Sortea nostra deploranda e ca bradulu ful-geratu;
Dar sperãmu, sciindu că'n domnulu nime nu s'a insiellatu.

„Et quem nulla premit sitis est sitientibus asper. Mart.“
Cellu satullu nu crede lesne la confratele flamandu;
Cellu bogatu se ospetedia, — Lazaru geme asceptandu.

„Non formosus erat, sed erat facundus Uliesses. Ovid.“
Nu la tote-a datu natur'a facia rumena, fru-mosa,
Dar' portarea cea modesta face fet'a speciosa.

„Tolle lucrum, superos ac sacra negabit. Paling.“
Trage-i contiulu, care lu-face, piu, moralu pre Farisou;
Blastemã-va si ursit'a, si pre insu-si Dum-nedi.

„Nescis quid valeat numus, quem praebet usum. Hor.“
Idolulu de asta-di, banulu, magica potere are;
Surpa tronuri si morala, corrupendu pe micu si mare.

„Interdum lacrima pond era vocis habent. N.“
Lacrimelè câte-odata sunt cu multu mai elocinte;

Decatu o vorbire 'ntrega de retoricesci cuvinte.
D'in acestea inca O. P. se va poté con-vinge cumca fiecare distichonu formedia o basa sigura a unui opsiuru de sine stata-toriu pe ori si care cariera de vietiei ome-nesci; numai ca respectivii sè aiba paciin-ti'a si destaritatea receruta, pe bas'a pusa a edificã mai departe, in sfer'a activitatii si alle, cu seriositate si si precugetare matura.

Cumca ore presupunerile melle indigitate sunt fundate ori ba? judece O. P. cetitoriu bine ira et studio, si binevoiesca a-si da parerile si convictiunile salle — a priori — pre callea publicitatii; si eu voui fi gat'a a me suppone, si a mi suppone operatulu in ultim'a instantia apretiarei nepreocupate a tribunalului supremu, a opiniunei publice.

Fiindu opulu acestu-a, care intru nimicu nu se cuprinde nici cu politic'a vaccianta, nici cu jalusulu confessionalismu, ac-comodat de a servi nu numai de lectura edificatoria pentru cei adulti; ci si de premie la essamene, — de presentu la annulu nou si la alte diverse festivitati — de ora-ce in acestu-a „Inveniet pariter dogmata quisque sua,“ speredlu, ca illustrii capi basericesci, superiorii instituteloru de invetiamentu, — inspectorii si directorii scoleloru gymnasiale, normale si poporale, preutii, cantorii si invetiatorii, — inteliginti'a si totu carturariulu romanu atatu d'in coce catu si d'in colo de Carpati voru grabl'a se prenumerat, care dupa poterile salle, unii cu esemplariulu, altii cu diecile si pote unii mecenati favoriti de sorte, cu sutele. — Apoi Societatile nostre literarie inca credemu ca voru concurge cu contingentulu de prenumeratiune, care in assemenea casuri multa onore li face, documentandu astfelu, ca si-cunoscu innalt'a missiune, de a incurgi'a literatur'a nationala, daca nu prin subventiuni, cellu pucinu prin prenumeratiuni numeroase.

Deci cu ast'a accasiunea deschidu prenumeratiune pe tomulu I. a „Margaritareloru“ (care va cuprinde preste 500. de stichuri, ca si celle de mai susu, independente, precise, adance, rotundite :) cu 1 fl. v. a. de unu esemplariu. Dloru colectanti, de la 10. esemplare se va tramite unulu in semnu de onore, era de la 100. de esempl. se va da rabatu 15. — Banii de prenumeratiune a se tramite la mine sub adress'a: Petru Branu, protopopu, in Satumare (Szatmár), pana la inceputulu lui Aprile, a. c. ca asié opulu indata se se pote pune su tiparin si pe Rosalfale venitorie D.D. prenumeranti se-lu aiba la mana. — Pretiulu prenumeratiuniloru mai numeroase se pote tramite si numai de diumetate anticipando, era cealalta diumetate numai dupa primirea opului.

Cole de prenumeratiune nu se tramitu, de ora-ce, precum se scie, acelle mai cu sama totu acei-a le primescu, carii cetescu cutare diurnalu, langa care se alatura; dar' cu atat'a mai eficace expedientu de a aduce la cunoseinti'a intregului publicu romanu ast'a intreprendera literaria — unica in feliulu

seu — afflu intr'aceea, ca se me rogu de tote stimatele redactiuni a foiloru nostre nationala de ori si care colore, atatu dia coce, catu si dincolo de carpati, cu totu respectulu cuvenitu: ca se binevoiesca acest'a invitare de prenumeratiune a o reproduce d'in ospital'a „Federatiune“ in pretiunile colone a diurnaleloru ce redactedia; era care n'ar' poté dispune de atat'a spatiu, ca se o reproduce in tota intinderea ei, cellu pucinu se iee notitia despre punctele ei mai principale, si ast'a inca multu va conferi la ajungerea scopului. — Era prea stimatele redactiuni d'in Romani'a libera sunt rogata totu-odata, ca se binevoiesca a primi asupra-si onorific'a provincia de colectanti, si banii de prenumeratiune intrati, atatu pentru indeman'a D.D. prenumeranti, catu si pentru facilitarea espediurei opului, a mi-i tramite in masse mai insemnate. — Totu acesta umilita rogare mi ieu libertate a o adressa si preverateloru officie di-cesane romane de ambe confessiunile.*)

Decum-va prenumeratiunile se voru suii la unu numeru mai considerabilu, la calcaulu opului voui adauge unu „Appendice“ cu indigitarea testului originalu latinu si a autoriloru respectivi.

Scri's'am in Satumare (Szatmár.) Januarius 1/13 1874.

Petru Branu, m. p.
protopopu Satumarelui si
professoru de limb'a si liter.
rom. in archi-gimnasiulu
localu.

Cutu, in Decembre**) 1873.

Dle Red! In „Gaz. Trans.“ Nr. 12. d'in 1873 amu cetitu unu articlu fulminatoriu si referitoriu la person'a mea ca notariu, inspectoru scolaru si curatoru besericescu, scrisu de D. preutu Georgiu Metesiu in

*) De la calduros'a imbracisare a tomulu I. va depinde es-sirea fara amenere a tom. II. a „Margaritareloru.“

**) Nu bucurosu primimu articlu de natura polemica inceputi in alte diarie si daca totu-si suntemu siliti a face esceptiune, este ca in asta materia ni s'au scriessu si d'in alta parte, era d'in partea Dlui autoru am fostu rogati de repetite ori catu in fine am fostu siliti a cede, de si preabine scimu ca cetitoriloru nu li-se face neci o placere, ba se desgusta vedendu ca personalitatele interminabile joa rolulu principale. Assemene affaceri diariele straine le publica in loculu deschisu, unde fiindu tassele cam piperate, respectivii preferu a tacé imprumutatu. Asiá ar trebui se se urmedie si la noi. Red.

barbare din pregiurulu imperiului Romanu au fostu initiate in lucrarea pamentului.

Romanii antichi au fostu neajunsi in lupta, drepturi, artele frumose si agricultura, ba si asta-di in multe priv'ntie nu i-au potutu intreca generatiunile presente.

Tempulu Romei cellu mai frumosu era candu toti lucrari si prin fapte se intreceau in generalisarea culturai si scientieloru, odorele celle mai frumose alle omului

Institutiunile patriei si patri'a aveau fundamentu solidu, tare, si neinvinsu pre tempulu candu nu nascerea si poss'nsiunea in sine, ei cultur'a, scientiele si bravur'a erau merit, candu si cellu de la cornele plugului inzestratu cu aceste daruri, era solicitatu, era in dreptu a indrept'a si conduce navea statului; esemple de cellea mai frumose ni dau Cincinatus, s. a. cari scieau nu numai se indepartedie periclele, ci se redice onorea si se maresca poterile statului.

In acelle tempuri candu munc'a, cultur'a, scientiele, pastrarea, economi'a erau simbolulu conducatoriu allu poporulu Romanu, poporulu potea atunci vorbi de ferice, de buna-stare si multumire; acellu tempu era favorabilu pentru multirea averiloru materiale, pentru inaltirea artelor, pentru crearea a totu feliulu de tesaure, — acelu-a era tempulu adeveratei glorie romane, ca-ci atunci s'au pusu fundamentulu spre callea ce numai singura pote duce omenimea la ferice; d'cu si repetu, ca numai singura acesta callea pote duce pre omeni la ferice, pentru ca creatorele a lassatu omului diferitele trebuintie si cerintie, intre cari cea mai essentiala este sustienerea vietiei, si spre a ajunge acest'a trebuintia i-a datu

butulu si mani'a articulului din „Gazet'a“ Nr. 71. d'in 1872 — de care nu sciu nemica.

Nu potu a me demite in amenunte de asta data in estu respectu, dara mi-tienu de dreptu si datorintia patriotica, a arreta O. Publicu cetitoriu, starea adeverala a institutiuniloru din atatu laudat'a communa Cutu unde se affa de 21 de anni ca preutu si directore scolare D. Georgiu Metesiu, care, se vede din panflotulu seu, amnestacia cuadrata rotundis; ba ca directore scolasticu si-au uitatu de ordinatiunea Dlui Protopopu din 14/2. Juniu 1872. Nr. 24. privitoria la approbatulu ratiociniu scolasticu din 1871; — era ca preutu nu-si aduce aminte de alta ordinatiune protopopesca din 1-a Sep. 1872. Nr. 213, prin care me denumesc pre mene, in urm'a conclusulu curatorescu din 31. Ianuarius 1868, pre cooperatorele si pre cassierulu, ca ad hoc se amblamu a scote si regulá detoriele besericeie elocate din 1848, candu fia-carui omu dandu-i-se impromutu 1 fl. m. c. dim lad'a besericeie, ca se-si cumpere Lance, si ne scotiendu-se de atunci nece capitalele, nece interesuriulu, acum'a, candu in contr'a codicelui civile se cere de la debitorii 9 fl. 3 xr. v. a., omenii si-facu cruce, si nega totu, — era nu mi-a incredintiatu ca se adunu banii in lad'a mea cea lipsita, ca-ci intru adeveru nu me potu fali cu co-siurile si lad'a plina, ca D. preutu!

Un'a totu-si mi-place ca D. preutu ca morosu debitoru, recunoscce zelulu si ardora cu care s'a arretatu catra scola, in catu nece in lad'a mea, nece in lad'a scolei n'a solvitu cei 32 fl. v. a. d'in annulu 1866. pana in annu 1872, intervalu curatu de 6 ani; dar' ca directore scol. sciea lamenta dupa adjutu, cu una eclesia de 63 jugere 126□° si venitu scolare de 500—600 fl. v. a. pre annu, pentru fatigie si esemplele puse intru radicare institutiuniloru. (?) Asiá cum n'a mai avé scola inca datorita in satu de 4—500 fl. v. a.; ca-ci pentru facerea scolei pana acum'a s'a spesatu de mine 2,602 fl. 43 cr. v. a. cumperandu D. directore dupa cum arreta Nr. protopopescu 73 d'in 1865 lemne slabe la coperisiu, pre cari acum'a inlaturandu-le, si implendu-se satulu de scandure si lemne, s'a cumperatu altele mai tari, pentru-ca d'antaiu i-au fostu mai placute mediulocele, de catu scopulu.

De unde au solvitu directorele sutele aceste, daca nu am bagatu nemica in lad'a scolei? si deunde solviamu noi detori'a facuta a contu cu redicare scolei, daca la rogarea d'rectorelui nu aduceamu pandurii la ossecutiune pre 2 dille?

pamentulu pre care l'a inzestratu cu multime de isvore, prin a caroru esplotare este cu potenti'a sustienerea vietiei si fericea adeverala a omului.

Omulu dupa instinctulu seu au inceputu inainte de tote a lucrá la vetr'a naturale, la pamentu, si numai dupa ce si-a immultitu averea in producte, a inceputu a fi neodihnit, turburatu si atacatu de vecinulu seu lenesiu, sau nesatiosu; una impregiurare acest'a prin care s'a datu nascere unei apperari, carea avea de basa „dreptulu meu;“ écca unu principiu fundamentalu allu legislatiunei.

Nu mai in tempulu dupa ce prim'a necessitate a existencie omenesci, adoca averea de producte naturale a fostu satisfacuta, dupa ce a inceputu a avé unu prisosu de aceste producte, a ajunsu omulu la convingere ca i este cu potentia a se intinde si mai departe intru implinirea unoru recerintie mai pucinu ponderose si asiá a-si indulci traiulu si viet'i'a, ceea ce apoi a datu impulsu la meserie, industria si comerciulu.

Éra imbogatirea generala a datu indemnu la creatiunea artelor si pre acesta calle purcediendu, omulu staruesce d'in ce in ce spre o ferice mai completa.

Geniulu Romanu a pusu fundamentulu la lucrarea pamentului si la una cultura co-respunditoria. — Precandu Romanii aveau sistema de cultura, precandu ei prin scientia si prassa desvoltau isvorele de productiune, precandu ei prin labore continua si sistematica lucrara la buna starea poporului, la ridicarea averei nationale si marirea numelu lor, pre atunci crudii barbari traiau in neajunsuri, procurandu si pana de tote

Apoi vedendu manipuliunea inda nata la lad'a besericesca, si ca cassierii remanu datori la beserica, incatu in urma la multi li era frica de acea lada hurda ta; ba vedendu ca d'in lad'a scolei, cari cu 2 chiale, se scotu pre tempu indelungu câte 20 fl. v. a. nu am prea bagatu ba in lada la urma, pentru ca nu incurga atatu-a, catu era de spesatu.

Ce se tiene de accuratetia ratiociniu besericescu datu de D. preutu, se vede acolo, ca essactoratulu i-a refusat accea manipuliune pre venitoriu, incredintandu cooperatorelui.

Cumca asiá fi facutu inputari mai riloru se vede, afora de chartiele afflatu la D. protopopu, si de acolo, ca acum'a scolaru are de a da socotelele in trei ramuri — in triple — seau dupa manipuliunea d'rectorelui se fia tabula masa!

Banii de la parintii refractari nu au adunatu, dar' lucrulu merge forte reu confusiunea este de a se multumi nu preutul; essecutiunea in estu respectu vine de la mine, si daca nu vi place, nu cereti — gindarmi si essecutiune a veni pentru drumu s. a. ca se-lu faceti d'in tea nasului; dar' vedi D. directoru si a carea D. protopopu d'in 1870 Nr. 92. Scrieti ca nu ve trebuie nece un'a, nece alt'a. de ve voru lassá — si nu cereti ajutorid deregatoriiloru politice, ca nu era nemu in Cutu de nu ve asculta ca se ve faceti stitutiuni cu de-a sil'a, ca Dta, Dle directoru nu si facutu nece faci ce-va, assestia nece si cooperatorele, ba acum'a ai v're se falesci cu scola d'in Com'n'a, de care nu avutu nece ai de grige; — ba cumca ampruncii la scola numai deregatoriiloru 4 litice aveti de a multumi, a vada este m'a ca amblati de capulu Dvostre, si d'pruncii nu mergu la scola, nece banii de parintii refractari pro 1869. 22 fl. 40 cr. pro 1870. 41 fl. 50 cr. sum'a 63 fl. 90 pusi in cass'a scolei. Pro 1871. 29 fl. 50 cr. si inca 50 fl. pro 1872. 53 fl. in locu 79 fl. 50 cr. sum'a 132 fl. 50 cr. v. a. stantia in satu, pre care nu are nimicu gride ca sei scotia, ca senatulu cu direrele dispensasse ad libitum atatu parte de la solvirea pedepsei, catu si de la intorie de a frecuenta scola, ca pruncii datorati de a cerceta scoi'a, la nr. 200 scada la 80—100 numai se nu tianu invetiatori dupa cum s'a otaritu in anu 1871, si se nu gate de totu scola, prin mare se remana tote numai asiá de mania, ca avemu scola confessionale, — si

dillele prin venatu si furtu. Numai capetulu, si mai antaiu in tierrele occupate de Romani au inceputu a se desvoltá re ei placerea si inclinatiunea spre lucrarea pamentului, inse cultur'a romana nu appuda a se localisá de ajunsu candu tierrele ocupate fura atacate de nou. Lips'a si foma adusse pre barbari la convingere, ca nu lucrarea pamentului pote se aduca ali acestoru sufferintie si asiá sclavii se pusa la munc'a pamentului, era boerimea d'etica se occupá cu venatulu si cu jafu

In aceste impregiurari cultur'a nu progressá, sclavii munceau fora cugetari in modulu cellu mai primitivu. Dupa ce lirea crestinismului se mai arretau pre progresse in manastiri.

Unii calugari incepura a se occupá seriosu de cultura pamentului si a induce unele plante, barbariloru necunoscute. es. vini'a s. a. Spurcatulu egoismu, rele se arreta in urra cumplita si tinea a derima si ruina tote, cuprinse popu intunerecului si barbarii cu crudimea indvtenata distrussera de-odata cu popu Romei si cultur'a romana.

Emigratiunea poporeloru facu se se dia si ce mai ramasese. Si asié cultura findu impededata — emanciparea omu prin poterea bruta a despotiloru se nimicu Seculi trecura fora de a-se da culturai pamentului attentiuenea receruta, pamentu devinisse proprietatea potentiloru si p' rulu, argatii acestora; — ellu, poporulu recatu in catenele sclaviei, lucr'a pamentu dar nu gustá fructele fatigieloru prin urmare nice ca aveá interessu seau cere a pune tota attentiuenea pre lucr

FOISIOR'A.

Importanti'a Agricultur'e si necessitatea d'a se infiantia scole de agricultura la Romani.

I.

Anticii Romani privia de cea mai mare lauda si de cea mai insemnata onore candu li-se dicea „Ce bunu economu e acestu-a!“ „Ce campuri bine cultivate possede cutare.“ Occupatiunea cea mai onorabila era la Romani agricultura. — Pre candu tote poporele lumei traiau numai d'in jafu si venatu, Romani aveau agricultura inforita.

Mommsen dice: „Italienii cultivau pamentulu cu multu tempu innainte de a se descoperi metodulu topirei ferrului, ca-ci „santulu plugu“ avea brasdariulu (ferrulu cellu latu) de arama, adoca „st. plugu“ cu carele s'au trassu brasd'a de demarcare pentru ridicarea zidului, ce a pusu temelie cetatii Rom'a spre scaparea tierraniloru de urmarirea inimiciloru.

La Romani tota populatiunea era impartita in doua classe. I. a proprietariloru, cari aveau se implinesca tote dările catra statu. II. a luptatoriloru, care era scutita de ori si ce dare. Tota cealalta populatiune, ce nu se tinea de aceste classe, se compunea d'in solavi.

Tote actele Romaniloru tientiau intru a occupá pamentu, carele apoi lu impartiau intre populatiunea Romei lipsita de ellu. Tote tierrele ocupate de Romani se colonisau cu civi romani, a caroru prima occupatiune era lucrarea si cultur'a pamentului. Ast'a a fostu callea prin care populatiunile

ni-o ioc statulu magiaru; dar' mi-se pare
cu miutuni de astea, veti pati-o cum a
patitu-o altii, de li-a luat statulu scolele,
de la minoroni si tutelari.

Pre inventatoriulu dereginte D. Ioane
cu alias Decanu, pentru zelulu, devota-
mentulu esemplariu si diliginti'a laudabile
feru, l'ati gramaditu cu omeni'a cea
ersiva in catu dice: „Osana!“, ca sum
natoriulu in loculu naserii melle, blas-
andu-si dilile; tote astea D. parinte ur-
dia d'in tactio'a D'talle ceea Ludosienesca.
nu crede D'ta ca D.D. d'in Blasiu voru
asi'a de tusei, incatu se creda zelului
alle cu care te laudi, ast'a o contradice
erica' cea care se derima; apoi poporulu
de la ce esci D'ta proclivu, spre radicarea
stitutiuniloru seau spre cercetarea Bulciu-
oru.

Apoi cintirimulu nu este portione ca-
nica, ci e proprietate a basericeii; pre acest'a
obligatu D. preutu de a-lu inchide in
in'a ordinatiunii officiului de cercu, (1863
r. 1391.), dar' inchidiendulu ver'a si des-
idiendulu ern'a pana la unu tempu, cu-
torii au datu potere primariei comunale
essarend'a cintirimulu si a aduna 4. cupe
a mustu tom'a; asi'a s'a adunatu vinu 82
ne, cari daca se voru vinde cu 2 fl. 20 cr.
a. se va capeta 180 fl. 40 cr. la care
daugandu-se venitulu de 290 fl. si 51. urne
au vechiu a 51 fl. face sum'a 522 fl. 40 cr.
dunati in annulu 1870 si 1872, candu au
stu mai reu, de a batutu grandin'a, nu
a facutu bucate; dar' D. preutu d'in 1852
ce banii basericesei nu i-a pusu in stare
ormale, de cum se facea astu-feliu ce-va,
-ei, de facea, aveá baserica' d'in colecte,
a mfi fl. v. a. si din banii soi proprii era
at'a; ca-ecandu amblam eu cu butea dupa
ollecte, pop'a ambla cu butea dupa canonuri.
erica' nostra, dupa manipulatiunea cea
ea de acum'a a D'ui preutu are dauna de
-500 fl.; era dupa manipulatiunea cuve-
ta, mai essacta, ca interursiurile se se scota
gulatu si era-si se se eloce, are dauna
in 1852 pana 1872 ca de 10-14,000 fl.;
deiautu sunt ordinatiunile bune, era essa-
torii loru le delatura; si de nu va intre-
ni M. ordinariatu, ca scol'a si baserica'
Cutu, unde clerulu unitu are mosia fru-
osa, se se sustiena si ce nu este radicata
se radice, quia fundamenta jam jacta
unt, apoi nu mai poftesca cellea late com-
une romane nece unu ajutoriu morale, ca
e scola se va ingrigi regimulu, era base-
ca se va derima de totu spre rusinea ome-
loru.

II.

Geniulu Romanu i-au fostu datu a
pap'a omenimea din asta letargia. Una tierra
mana'Italia', si a nume Lombardi'a, Piemon-
lu, Venetia a fostu care inainte de secl.
inceputu a introduce inbunetatri in cul-
r'a pamentului, a desgrup'a si a reinnoi
ochi'a cultura romana.

Lombardi'a e pana asta-di unica tierra,
carei-a sisteme si intocmiri de irrigatiune
ragu admiratiunea lumei, — atatu prin
atinderea acestoru, catu si prin rezultatele
astigate.

Aici nu e vorb'a a satur'a cu apa care-
a petecu de locu isolatu, ori care-va fena-
u mai mare, ci d'in practica vietiei ni
tu spune acei-a, cari au avutu norocirea
se reitorce d'in campani'a annului 1859,
e cu potentia prin deschiderea stavilari-
u a pune camp'i a si tier'a intrega sub
a. Burger dice: „Agriculorulu care calle-
resce prin Lombardi'a e suprinsu de ad-
ratiune si sta uimitu privindu la irriga-
mle delle mari si estine de pre campiele
ombardiei.

Aici se inunda nu numai fenatiile seau

La Vintiu am fostu, nu ca se me sa-
turu, ci ca membru allu commissiunei ca si
alti preuti, civili romani; nece nu am pofta
ca scol'a se fia ungresca, ci mi-e frica ca
nu o-veti pot'e tien'e confessiunale in starea
care se affia acum'a sub directiunea D. preutu
Georgiu Metesiu; apoi nece nu respectati
Ord. Guberniului d'in 1867. Nr. 8807. —
Daca le asiu ambla asi'a tare in calcanie
unguriloru, in 1871 poteamu primi si eu
unu osu de rosu ca multi altii, dar asi'a
stau pre diosu, ca pentru bine-facerile melle
se me porte pop'a de „schnabel (ciocu) cu
criminalistii d'insului.

Vederemo! D. Parinte, ca catu ai lu-
cratu pentru beserica si scola de 21. de anni
de candu esti preutu in asta communa curata
si ce amu lucratu eu de la 1866. in coce;
cata activitate seau furore ai desfasuratu
in cariera politica seau in partea besericeii
si a scolei, uniculu scutu allu Romanismului;
spre care scopu ti-ai alessu acesta turma,
sototindu cu a-i Domniei tale ca pre unii i
porti de nasu, si in urma te vei affia in
mana cu propriulu domniei talle „Schnabel.“

Preutu esti bunu, dar' peccatu ca n'ai
fostu in evulu mediu, candu s'a compusu in
Blasiu casaniele domniei talle, de cari se
pote dice: „Non est ex horto, flosculus
iste tuo.“

Finescu cu aceea, ca D. preutu au are
una memoria debila, scurta si nepriceptoria
de lucru, desmintindu commissiunariile D'ui
protopopu, d. jude de cercu si propriele
domniei salle subscrieti; seau este plinu de
malitia, si voiesce a semen'a grauntiulu di-
scordiei intre poporeni, popularisandu-se
pre sene.

Inse tote astea se voru relev'a din firu
in peru, pucina indulgentia numai.

Ieronimu Albini.

Vienn'a, 10 Jan. 1874.

St. Dle Redactoru!

(d). Junimea romana din capital'a mo-
narchiei poruria a fostu conscia de innal-
t'a sa chiamare, si dupa poteri a si datu
dovedi viue ca scie lucr'a pre basa' unioi
ca se facea natiunei salle onore,

Departata de leaganulu natalu, fora ca
se aiba multe momente dulci, junimea de
aici a privitu annulu nou ca unulu din mo-
mentele celle mai festive alle salle, si pre
cum de alta data, asi'a si acum, preser'a
annului nou fu serbata cu tota convenint'a.
Festivitatea s'a tienutu in otelulu „Höller“

campiele unei commune, ci fenatiile, locurile
aratorie si campiele provincioloru intregu,
— si din asta cauza elle ni dau aspectulu
cellu mai maretu a unei fecunditati man-
nose. — Pre candu in alte tienuturi fierbin-
tiel'a sorelui si secet'a indelungata face se
se usuce tote plantele, pre atunci in tien-
turile irrigate ochii se desfetedia in vegeta-
tiunea cea mai frumoasa, pentruca caldur'a
ajuta forte multu desvoltarea plantelor, cari
in aceste localitati au urmediele de ajunsu,
dusse acestoru-a prin modu artificialu. Si
era: „Fenatiile Lombardiei sunt celle mai
frumose si productive d'in tota lumea, la
acesta productivitate li ajuta prisosulu de
apa ca li-se poteda, deimpruna cu clim'a cea
calda, si ingrasiarea bogata, care o assi-
gura multe animale ce se potu tien'e. Totu
agriculorulu carele va dispune de mediuloce
ar' trebui se calletoresca in asta tierra ca
se admire aceste campie catu si sistemele
de inundatiune si se se convinga despre po-
terea cea mare a apei, si acest'a esperientia
i va resplati cu prisosu ostenelele si spesele
facute.“

Itali'a in specie Lombardi'a straluce ca
unu luceferu in privint'a culturei pamen-
tului.

Impregiurarea ca nu numai boerii, ci
totu poporulu avea pamentu si prin acest'a
ei singuri se potea bucura de sudorea si
munca loru, da mare impulsu populatiunei
spre a-si pune tote staruintiele spre ridica-
rea culturei. Barbati demni si guverne pa-
triotice ajutau prin cuvinte si fapte ne-
suintiele populatiunei. — Prin productiune
averea nationala se maria, meseriele, com-
merciulu, industri'a, artele se desvoltatu si

cu unu programma destullu de abudante,
carele fu essecutata de minune. Cuprinsulu
acellei programme e urmatoriulu:

1. „Beneventarea ospetiloru“ prin dl.
pres. I. Popu.

2. „Imnulu lui Stefanu cellu mare“
poesia de V. Alessandri, aria de Flechten-
macher, essecutatu de chorulu vocalu.

Aici presedentele soc-acad. dlu I. Popu
toastedia intru sanetatea si viati'a indelun-
gata a Maestatii Salle Fr. Ios. I.

3. „Resunetu“, poesia de T. Ceontea,
dediacata Soc. acad. „Romani'a juna“ de-
clamata de aotoriu. Dlu Zoe toastedia pen-
tru principiile Carolu I.

4. „Fantasi'a“ essecutata pre violina
de dlu Micheru cu acompaniamentu pre
piano.

Dlu Dr. Lucaciu cu una elocintia rara
toastedia aici pentru anteluptatorii natiunei
romane.

5. „Aria finale dell'opra Lucia dei
Lamarmora“ pentru tenoru, essec. de
dlu L. Vulturescu, acomp. cu piano de dlu
Rabanera.

6. „Sub o culme de cetate“ essec. de
chorulu vocalu.

7. „Michnea si Bab'a“ balada de D.
Bolinteanu declamata de dlu L. Vul-
turescu.

8. „Ch. de Bériot 8-ieme, air varie“
essec. pre violina de dlu G. Baiulescu acomp.
de piano.

9. „Santinel'a romana“ de V. Alessan-
dri declamata de dlu Cocinschi.

10. „Aidati la lupta“ essecutatu de cho-
rulu vocalu.

11. „Haensel“ Reverie-Romance, essecu-
tata pre violoncelu de dlu I. Baiulescu.

12. „Marsiulu ostasiloru romani din
Basarabia“ de V. Alessandri, aria de Flech-
tenmacher, essecutatu de chorulu vocalu.

Er' la 12 ore „Salutarea annului nou“
de dlu D. Dragosiu.

Nu potu trece cu vederea momentele
farmecatorie, ce ni le-a produsu dlu Ioan-
nescu prin essecutarea catoru-va melodie in
adeveru romane. Momente dulci ni produse
si dlu Dr Aureliu Muresianu prin toastulu
seu inaspetitoriu, candu in numele ospeti-
loru multumi soc. acad. „Romani'a juna“
pentru primirea cea condiala; dsa recom-
menda junimei, ca si pre venitoriu sa pas-
siesca totu cu acellu curagiu si cu acea ra-
solutiune, unita in cugete si simtiri spre
tint'a dorita.

Dee Ceriulu, ca cuventele dsalle se fia
fostu cuprinse de intrega junimea cu acea

istoria ni arreta splendide pagine despre
gloria si infortiori'a starea acestoru tierre
pre tempulu republicei. — Crudulu ge-
niu allu poporeloru de nordu carele numai
prin distugere si prin urra inflaccarata a
poporulu romanu se arreta, a datu lovitura
de morte acestoru state in cari domnia cul-
tura, sciint'a si libertatea, — ridicarea omu-
lui la innaltimea ce i-se cuvine, inse cu
tote tiranniile si asupriile ce au urmatu,
cultura romana se sustiene si asta-di.

III.

Lipsele celle mari, fometea infricosia-
ta si pre lunga aceste contactulu cu po-
pulatiunile Romane facu pre poporele de
nordu a se appuca de cultura pamentului.

Boerimea intiestata numai pre la secl.
XIV. si XV. incepu a vede ca cultura pa-
mentului o pote scapa de multe nefericiri si
asi'a pre acellu tempu incepu unu feliu de
lucrare a latfundiesolu salle si anume: a
le da in arinda, fissandu dreptu plata
una suma de producte s. a. Resbellulu de
30. de anni cu infricosiatele salle devastati-
uni addusse populatiunea in starea cea mai
deplorabila, lips'a si fometea bantui'a in tote
partile; acestu periclu descepta omenimea,
respective pre nobileme si pre guverne si asi'a
lucrarea pamentului se introdusse mai seriosu.
— Boerii incepura a se convinge ca cultura pa-
mentului li pote aduce multumiri, deci toti
se nesuiau spre a-si anessa catu mai multu
pamentu, a-si assigura catu mai multi sclavi
ca asia prin munca si sudorea acestoru-a
a-si aduna catu mai multe averi. — Scla-
vii, aceste fintie nenorocite. — erau tractati
ca nesce machine bune numai de munca

caldura, cu carea fure si rostite; atunci nu
am nice o tema ca junimea romana din
Vienn'a se va abate candu-va de la cellea
cea derepta!

Beiusiu, 6. Ian. 1874.

Tenerimea studiosa la gimnasiulu ro-
manu de Beiusiu petrunsa de detorint'a ce-i
impune dulcea recunoscintia facia de ma-
rele fundatoriu allu focalariului d'in care ea
gusta cerescile radie alle scientii, are in toti
anii una di momentosa, in care surculii ro-
manismului grabescu. pre intrecute a conferi
floricelle fragede la cunun'a de recunno-
scintia monumentului eternu allu fericitului
Samuilu Vulcanu. D'iu'a de 25. Dec.
st. n. este una di de serbatore nationale
pentru locuitorii d'in Beiusiu si giuru.

Studentii gimnasiali o serbedia cu pro-
ductiuni literarie, prin accentele variate a
lirei, prin imnuri de recunoscintia, decla-
matiuni si dissertari seriose, ceea ce in toti
anii adauge cate unu sentiementu nesteru
in animile celloru presinti. In annulu acestu-a
inca serbatorea n'a potutu lipsi, si precandu
natur'a in sa-si onora memori'a unui spiritu
blandu, pre atunci publiculu numerosu, dupa
rogatiunile de pietate pentru repausulu no-
bilului sufletu grabia de la altariului Stei
Treime spre palatulu museloru, monumentu
eternu allu memoritoriu Samuilu Vul-
canu, pentru ca se se delectedia intru vo-
cile fragede alle recunoscintiei. Productiu-
nile se incepu; si dupa ce sunetele armonice
a muziceii produse de tenerii J. Draganu,
G. Borbol'a, Petrusiu, Foic'a si J. Keresztes
prin intonarea unui mersu nationalu, dadera
prim'a schinteia electrica animeloru, D. prof.
Stef. Gulesiu conduc. societati' deschide
serbatorea prin unu discursu bine simftu
descriindu cu viue colori insemnetatea dil-
lei si grandorea geniului. Apoi corulu vocale
intona dulce „O tragedia“ de Mendelsohn;
dupa cari tenerulu G. Foic'a face biografi'a
marelui barbatu. Corulu instrumentalu in-
tona in sunete mistice „Suvenirulu portii“
dupa cari J. Lemacu st. de a VIII. cl. in-
fira in acesta serbatore si unu margaritariu
pomposu d'in Istoria nationale prin decla-
marea poesiei „Stefanu cellu mare si mam'a
sa“ de J. Popiu.

Corulu vocalu aduce umbrei repausatu-
lui sunete maretie de Abt, si apoi A. Cen-
tea st. de cl. VIII. face impressiuni bune
in ascultatori prin cetirea dissertatiunei
„Limb'a ca fundamentulu vietiei nationali.“
Muzica mai delectedia publiculu prin „Ar-

fara de a-se pot'e bucura si de fruptele
ostanelorlu. Guvernele cu catu venisera mai
tare la convingerea ca agriculor'a adduce
folose, cu atatu se nesuiau mai multu a usi-
ra starea muncitoriloru, a solaviloru. —
Din simple masine ce erau solavii, ca-ci
in tempurile acellea barbare se vendeau as-
semenea obiectelorlu, ajunsera a fi mai
bine considerati ba devenisera chiaru pro-
prietari pre pamentulu ce-lu lucrau, inse
conditiunile obligatorie ce aveau de a da
d'in tote productele loru a 10, ba in unele
locuri a 5-a parte, proprietariului, — nu
permiteau a introduce sisteme mai folosito-
rie si nu poteau intru nimica a incuragia
populatiunea spre una cultura mai rationala
a pamenturiloru, si asta d'in cauza ca prin
sudorea fetiei loru nutri'a trantorii cari afa-
ra de dispretiu nu aveau neci una conside-
rare pentru poporulu muncitoriu.

Totu asupritulu de tierranu era care
implinia darile catra statu, care prin copii
lui suplinia armata, carele trebui se ap-
pere tierra in tempu de periclu, totu ellu
si numai ellu, era cellu mai espusu peri-
cleloru. — A trebuitu se curga sroie de
sange, a trebuitu ca mass'a neculta si as-
suprita se si espuna vietia, se-si arrete po-
terea, a trebuitu se cadia sute si mii pana
a pot'e se ajunga la in dulcirea starei loru.

Aceste tempuri crude facea aristocra-
tia mai indulginta, regimulu era silitu a
face concessiuni. — In aceste tempuri se
nascea barbati cari se luptau pentru eman-
ciparea tierraniloru, se nascea barbati cari
tindeau la inaintarea culturei pamentului
cari dovediau ca aici este mantuirea pentru
popuru si statu. (Va urm.)

delen'a" si Abs. Todea declama cu voce dulce si petrundietoria poezia „Oroul" de Tautu. Corulu vocalu canta sunete de rapausu dupa cari D. cond. prin cuvinte puternice si maretie intre applause numeroase inchide serbatoarea.

Corulu instrumentalu intona „Mersulu de despartire" si publiculu incantatu se in departedia prea multiamitu de productiunile fragede alle tenerimei diresse de neobositulu ei conducatoriu D. Stef. Gulesiu.

Onore tenerimei recunoscatori'a si conducatoriloru ei!

Scipione.

Monoru, 9. Jan. 1874.

Binevoiti, ve rogu, a publicã in colonele prea pretiuitulu diuaru „Fed." urmatoriele:

A dou'a di de craciunu amu fostu fericiti a salutã in mediulocu nostru pre bravulu actoru Dlu Joanu Baciu-Muntenesculu, care a binevoitu a satisfacere dorintiei Romaniloru intelliginti de aci si a da o reprezentatiune in oppidulu Monoru, dupa invitatiunea ce i s'a facutu; programm'a fũ urmatori'a:

„Mani'a pensiuniloru," „Surugiulu Romanu," „Evreulu negutiatoru," „Paraponi situlu cansionete" compuse de celebrulu nostru poetu Dlu V. Alessandri. „Ciobanulu din Ardealu" de Dlu I. Vulcanu, apoi „Ovreulu gardistu" „Pandurulu cersitoriu" si „Vladutiulu mamei."

Tote piesele au fostu bine executate si intrerupte in mai multe renduri de numeroase applause alle publiculu.

Dlu Muntenesculu este unu june transilvanianu, carele s'a resolutu a inbracisã frumusa'a si placut'a cariera de actoru, si carele de mai multu tempu petrece in Romania ingagiatu in societãtile teatrale de acolo. Acum inse cu occasiunea reintorcerii Dsalle in patria, pentru ore-cari affaceri particulari si fameliari, s'a decisu a da si câte-va representatiuni teatrale prin orasiile de sub polele carpatiloru ostici ai Transilvaniei, mai înainte de a se reintorce la corpu unde este ingagiatu.

Noi din parte-ni ni tienemu de sacra detoria a esprime publice cea mai viua multumita junelui si iubitelu nostru actoru, si i poftimu ca proni'a cerasca sã-i ajute, ca sã se pota perfectonã si mai multu in acesta arte atãtu de utile pentru romanii de dincoace de Carpati spre a-i potã admira si cu alte occasiuni naturalulu Dsalle talentu care se vede cã lu-possede in mare mesura.

Sperãmu cã Dlu Muntenesculu va fi bine primitu in tote partile pre unde lu voru conduce interesesele si dorulu de a potã descopã semãulu iubirei de arte in animele Romaniloru.

Petru Neagosiu
medicu distr.

Romania. Este greu a petrunde in misterulu planuriloru ce se tiessu asta-di in cabinetele diplomatiloru pre contulu poporeloru din Orientulu Europei, inse fenomenele nelnicitorie, scirile alarmatorie ce se stracora din candu in candu in publicitate, ne facu a crede, cã actiunea tainica, ce s'a inauguratu cu privire la vechi'a cestiune numita orientale inaintedia cu passi gigantici.

Inimicitiele intre Romania si Turci'a in locu ca sã se complanedia, se alimentedia totu mai tare. Istori'a cu scrisorea viziriale, apoi not'a „poternicului" Rasfd-pasi'a ni sunt inca in viua memoria; scimu cã aceste conflicte pana in dillele trecute au formatu obiectu de seriosa discussiune in press'a europena; si eramu aproape sã credemu, cã atãtu Turci'a, cãtu si Romania, petrunse de neccesitate sustinerii buneloru relatiuni intre sine, nu voru insiste a continuã inimicitiele pana la extremitate, inse una depesia telegrafica de la Constantinopole, cu dat'a 15 Jan. an. c. ni cummunica lucruri, cari — daca se voru adeveri — ni rapescu ori-ce sperantia la una complanare pacifica a controverseloru escate si ajunse la punctulu,

de unde intorcerea spre bine este imposibile, fara sacrificie de onore si demnitate din una parte seau alt'a, seau sacrificie de sange din ambele parti.

Cuprinsulu mentiunatei sciri e urmatoriu: „Port'a nu vrã sã conceda, ca bastimentulu de resbellu ce s'a fabricatu in strainetate pentru Romania, sã treca prin Bosforu. Acesta pedeca e cu totulu neacceptata, de-ora-ce Port'a mai inainte promisese, cã nu va avã nice una esceptiune in acesta privintia. — Din incidentulu numirei unui reprezentante officialu din partea Romaniei la cortea de Berlinu, Port'a a adressatu la Berlinu una nota, prin care protestedia energicu contr'a acestui passu din partea Romaniei. — Unu assaltu formalu se prepara contr'a Romaniei."

Nu ne tienemu de categori'a acelloru-a cari vedu ursulu in tota tuf'a, inse cu tote aceste desele conflicte intre aceste doue staturi nu ni se paru bine-venite. Si nu turcii sunt acei-a, cari ni-ar potã insuffã grige si tenere, nu, cã-ci ei sunt asta-di multu mai innocenti si iubitori de pace de cum erau pre tempulu bataliei de la Calugarenii. Este inse unu mare vragitoriu politicu, unu amagatoriu si intrigantu de profesiune, care precum se vede, mai inainte d'a trece la parintii conscrissi ar vrã bucuros sã aduca tota lumea in ordine. Numai man'a lunga a acestui-a este dedata a rumpe legaturile amicale intre popore, a conturbã pacea publica si-apoi numai cumpenita cu miliarde a o restitui si redã celloru ce au lipsa de ea. Daca guvernulu romanu crede, cã pre langa alte rãcerintie va avã si increderea tierrei pentru casulu candu spad'a va fi chiamata a decide intre dreptu si nedreptu, atunci nu bage in seama temerile nostre, ci lucre dupa cum ceru interesesele statulu romanu.

D. Alessandru Sturdi'a, fostu ministru este numitu aginte allu Romaniei la Belgradu. — D. capitãnu Romulu Maghieru este numitu cu titlu provisoriu, secretariu allu agentiei rom. la Berlinu. — D. Cantacuzinu, care fusese designatu a ocupã postulu de primu secretariu la Constantinopole, remane in aceea-i calitate la Belgradu.

VARIETATI.

(Insula S-ta Margaret'a) Insula pre care Bazaine fũ transportatu ca prisionieru appartiene gruppei de insule situate facia in facia in cannes, cam la 1800 metri de tierrurele continentalu. Fortaret'a de pre acesta insula fũ ridicata de Richeliu pre una stanca orizontala, si reparata de Vauban. Ea a servitu adese-a ca prinsere de statu. Personagiulu cunoscutu sub numele „omulu su masca de feru" a statu in ea 17 anni. Assemene si Lagrange Chancres austoenulu filipicea contr'a regentulu. Este curiosu, cã Broglie a essiãtu pre Bazaine in aceea-si insula, unde unulu d'ntre sramosii sei, episcopulu de Gaud, a fostu prisioneru in tempulu imperiulu.

(Vicariu episcopescu) Consistoriulu gr. cat. allu diecessei de Logosiu au alessu vicariu episc. pre D. Caonieu Michailu Nagy. — Pr. Ssa Par. Eppu I. Olteanu au plecatu de la Logosiu si se affa de presentu la Pest'a, de unde, in dillele aceste va plecã la Ordea-Mare, loculu noiei salle resiedintie eppesci.

(Schimbarea Temperaturi) in 15 si 16 Jan. a. c. fu atãtu de insemnata, cãtu, precum arreta scirile telegrafice, in unse locuri si anume la Sabliu temperatur'a de la -13° C. se urcã la +3. 8° ceea ce face differintia de aproape 17.° La Pest'a diu'a de 15 Ja. au fostu di de primãvera.

(Senatulu disciplinare) la curtea supr. (de appella) s'au compusu pentru an. 1874. d'in urm. jedecatori: Vilh. Dapsi. Ion Puscariu, Calimanu Blascovicu, Ing. Somossy, Giorgiu Haris, Emil Dimiciu, ca membri ordinari, — era Paulu Hegedüs, Fr. Carapu, Ion Németh, Anton Balaay Ios. Cerneschi, si Carlu Suciciu, ca membri suppl.

(D'fariulu „Romanulu") carui-a intelleptiunea politica a guvernulu mag. i subtrassese pre unu timpu debitulu postale pre territorulu regatulu ung. si ni veniã sub cuverta ca epistolele, de la 1. Jan. a. c. et. v. ni vine era fara invelitore ceea ce dovedesce cã ministeriulu ung. au prinsu minte. Rusine sã-i fla de fapte cari nu s'i mai facu neci in tierr'a muscalesca.

* (Unu apelu si rogare.) Suntemu rogati a da locu urmatorulu apelu: Sunt doue episode forte interesante in istori'a Romaniloru inainte de anulu 1848, cari merita si reclama sã fia ilustrate nu numai in istori'a noãtra, dara si in poezi'a noãtra nationala, cu atãtu mai multu fiindu cã persoanele, ce au jocatu rolulu principalu in acele doue episode avea sã ajunga mai tardu la o insemnata forte mare in societatea noãtra, atãtu prin positiunea loru, cãtu si prin acele evenimente, ce au fostu consecintia faptelor, ce au implinitu. Intielegu pe nemoritorulu nostru prefectu Avramu Iancu si pe primulu nostru barbatu de statu Andreiu bar. de Siaguna. Asta-di ambe aceste individualitati, cu unu caracteru atãtu de espresu si originalu, zacu acoperite de gliete reci ale momentulu. Unulu au moritu ca martiru alu principiiloru si alu convictiuniloru sale, era celu de alu doile ocupandu celu-mai inaltu rangulu alu bisericea gr. or., la care l'a redicatu forti'a talenteloru si a calitatiloru sale. Ambii acesti barbati insemnati si-au testatu vietia si fapteleloru istoriei si poeziei. Atãtu istoriculu, cãtu si poetulu va adã in vietia loru episode destulu de interesante si caracteristice, pentru ca sã merite a fi studiate si cunoscute nu numai din punctu de vedere subiectivu, dara si obiectivu. Subscriulu ocupandu-se si voindu a tractã intr'unu modu novelisticu doue episode din vietia acestoru doi barbati, se adresãza prin aceste renduri la contimporanii sei si a celoru doi barbati cerendu-le urmatoriele informatiuni si adeca relativu la Avramu Iancu: deca aceea episoda pe care „Familia" o-a publicatu in nr. 5 din anulu 1873 sub titulu „Amorulu lui Iancu" contine ce-va adeveru sãu nu? Era relativu la fericitul Siaguna ar d'ntre 40 detaliurile acelu episode, ce s'au petrecutu la Abrudu ino dimulu si aguronea Varge Cãtãna si i. desebã despre acestu date a supra etãtii, conditiuniloru ei de vietia sociala si familiara. Ori ce informatiuni in cestiunile aceste voru fi primite cu recunoscintia de catra I. G. Baritiu, in Zernesci, via Brãsovu.

(Statistic'a ciganiloru in comit. Clusiuului.) In urm'a rescriptulu ministeriulu de interne, relativu la conscrierea ciganiloru, comit. Clusiuului implinendusi in prim'a linia dorintia, ni presinta in acesta privintia urmatoriele date. Pe territorulu numitulu comitatu se affa de presinte 5738 cigani, si adeca 1489 barbati, 1481 femee, 1446 prunci si 1322 fetile. — 4955 traiescu in colonie, era 374 se muta, ca nomadi, de la unu locu la altulu. Dupa religiune 345 sunt rom. cat., 1439 gr. cat., 670 gr. resarit, 1877 de confess. augsburgica, 4 calvini, 3 unitari si unulu de alta confessiune. Dupa profesiune barbatii se impartu in 364 musicanti, 317 fauri, 101 tãglari, 32 lingurari, etc., 1229 lucratori de pamenu toa dilleri, 34 de alte conditiuni si 131 soldati.

Sciri electrice.

Berlinu, 16. Ian. (Siedinti'a Camerei Deputatiloru) Dep. Malincrodt incrimina pre Bismarcu cã ar fi negociatu cu Gavone (plenip. Italiei) despre cestiunea unui territoriu nemtiescu pre malulu stangu allu Rinului; — Bismarcu declara assertiunea de inventiune imperitente si mintinosa, d'insulu n'a vorbitu neci sandu neci macaru despre cestiunea unui satu nemtiescu. Cãtu pentru formarea unei legiuni unguresci (in 1866.) declara Bismarcu cã in resbellu dreptulu de aperiare permite acest'a, apoi dupa amesteculu lui Napoleonu ori

ce ajutoriu era bunu. — Dep. Lasappera intre applause scomotose Bismarcu. — Malincrodt in cursulu scusstiunii dechiarã, cã cuviutele sa facia de Bismarcu se referescu la cartulu Lamarmor'a. — Bismarcu repli cumca d'insulu ar potã face inca si a descoperiri despre Lamarmor'a, — de fi vrutu sã cãda Franciei territoriu nemtiescu, ar fi potutu ajunge rezultate mense, inse n'au facutu, dinsulu mariscescu cu mandria: cã este celu, odiosu omu d'in tote tierrele Europei pentru a desminti incriminatiunile miciloru sei s'ar cere una vietia intre

Paris, 16. Ian. Diariulu „Libertate" dice cã Thiers va luã cuventulu sã tace regimulu si majoritatea Camerei si in fine va arretã neccesitatea d'a solve camer'a seau de a pune in lucrã plebiscitulu.

Craguievatiu, jan. 15. Scupcin'a acceptatu proiectulu relativu la spriarea industriei patriotice. Fam'a d' cã conventiunea cu Ungaria, referita la junctiunile cãliloru ferrate, ar fi de subscrissa. Cu finea annulu 1873. s' aiunea ordinaria a scuocinei s'a inchia era in 15. Jan. s'a deschisu una sessiã straordenaria, carea inse nu va a lunga durata.

Avisu.

Subscrissulu are onorea a aduce cunoscintia onoratulu publicu, cumca a deschisu cancelari'a advocatiale in Logosiu strat'a comitatulu, in casa socrei a Sofia Dicu.

Deci primesce totu felulu de ca processuale, concursuale, cambiale-commerciale, missiuni de aperiare in cause criminale, cause ce privescu cartile fundu, sollicitatiuni pre cum si cause de naã administrativa ce voru fi avendu locu sfer'a de activitate advocatiale, atãtu in tea judetieloru competinti, cãtu si a fara de aceea, promitiendu intru propria verea totororu causelorui concedie promptitudinea, ce caracterisedia missiã advocatulu, carele scie si va starui a face in sfer'a sa de activitate, ca atãtu demnu de increderea publica. Se recomanda atentiunei publice.

Logosiu, in 30. Decembre, 1873.

3-3

Giorgiu Martinescu
advocatu d'in legile civ. si ca

ALESSANDRU ROMANU
Propriet., edit. si red. respundiet.

Sifilitic'a si impotentia,
fia vechie sãu de currendu nascute, se tratãdia dupa metodulu homeopat de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a cãliloru nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. de la 2-6 ore dupa media-di.

Aceste morburi se trateza a dese ori modulu celu mai usioru cu dose mari iodu si argintu viu, si acesta se face mai spre ajungerea unui rezultatu momentanu. Pacientiã vindecata in modulu acestu voru cadã mai currendu sãu mai tardu morburile cele mai infricosiate, incãtu in aducele bstranetie voru avã, dorera suferi greu de consecintiele acestei tratatiuni si superficiale. Scutu contr'a acestu felu de bole ofera metodulu de tratare homeopaticu, care, precum este cunoscutu, numai cã vindeca dorerile cele mai inchite, ci efectulu lui este asiã de binefactoriu, incãtu nu lasa nice cea mai mica mere de urmãri rele. Diet'a ce se va pserie este simpla si usioru de tãnutu.

4-12